

СТАНОВИЩЕ

ОТ ДОЦ. ПАВЛИНА ПЕНКОВА ТЕНЕВА, Д.ОЗ
ТРАКИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ – МЕДИЦИНСКИ КОЛЕЖ СТАРА ЗАГОРА
Катедра „Здравни грижи“,

за дисертационен труд на тема:

СЪВРЕМЕННИ КОМПЕТЕНЦИИ НА РЕНТГЕНОВИЯ ЛАБОРАНТ ПРИ РАБОТА С ДИГИТАЛНА ДЕНТАЛНА ОБРАЗНА ДИАГНОСТИКА

За присъждане на образователната и научна степен „Доктор”
област на висше образование: 7. Здравеопазване и спорт
професионално направление 7.4.Обществено здраве
научна специалност: „Управление на здравните грижи“
с кандидат: Елка Данчева Костова

Данни за процедурата

Елка Данчева Костова със заповед на Ректора на Медицински Университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“, Варна № Р-109-147 от 23.02.2023 г. е зачислена като докторант в редовна форма на обучение в Докторската програма по „Управление на здравните грижи“ към Катедра „Здравни грижи“, Филиал Сливен към Медицински университет, Варна за придобиване на образователна и научна степен „доктор” в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4. Обществено здраве, по докторска програма „Управление на здравните грижи“. На катедрен съвет на Катедра „Здравни грижи“, Филиал Сливен към Медицински университет Варна Протокол №3/ 24.02.2026 г. е установена готовността за публична защита на докторантката и е направено предложение за състав на Научно жури.

Съгласно Заповед на Ректора на Медицинския университет - Варна № Р-109-154/ 27.03.2026г., и Протокол № 1/31.03.2026 г. от първо заседание на Научното жури съм определена да представя становище на процедура по защита на дисертационен труд на тема: **„СЪВРЕМЕННИ КОМПЕТЕНЦИИ НА РЕНТГЕНОВИЯ ЛАБОРАНТ ПРИ РАБОТА С ДИГИТАЛНА ДЕНТАЛНА ОБРАЗНА ДИАГНОСТИКА“**, разработена от *Елка Данчева Костова*, докторант в Катедра „Здравни грижи”, филиал – Сливен към Медицински университет – Варна.

Представеният комплект материали на хартиен и електронен носител е подготвен в съответствие със Закона за развитие на академичния състав в Република България и

Правилника за развитие на академичния състав на Медицински университет - Варна.

Предложеният за защита дисертационен труд **„СЪВРЕМЕННИ КОМПЕТЕНЦИИ НА РЕНТГЕНОВИЯ ЛАБОРАНТ ПРИ РАБОТА С ДИГИТАЛНА ДЕНТАЛНА ОБРАЗНА ДИАГНОСТИКА“** е резултат на целенасочената дългогодишна работа на *Елка Костова* като изследовател на база професионалната си квалификация „рентгенов лаборант“, и професионална реализация.

Образование и обучение

След завършване на базовото си медицинско образование, специалност „Рентгенов лаборант“ в Медицински колеж при Медицински университет Пловдив продължава устойчиво професионалното си развитие и обучение. През 2018г. придобива ОКС бакалавър по „Управление на здравните грижи“, а през 2019 г. придобива магистърска степен по същата специалност в Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ гр. Варна.

Професионална реализация

Професионалното развитие на Елка Костова като рентгенов лаборант започва през 2001г. в МДЛ по ОД, ул. "Цар Освободител"100, от март 2006-2007 г. Отделение по Образна диагностика - ДКЦ 1 „Св. Клементина“ гр. Варна. Продължава дейността се като рентгенов лаборант в ДКЦ „Чайка“, гр.Варна, МДЛ по ОД Диамед гр.Варна.

Академичното ѝ развитие започва през 2020г., когато е избрана асистент в Медицински университет, Медицински колеж УС „Рентгенов лаборант“ гр. Варна. и продължава до момента.

От 23.02.2023 г. Елка Костова е зачислена като докторант в редовна форма на обучение в Докторската програма по „Управление на здравните грижи“ към Катедра „Здравни грижи“, Филиал – Сливен към Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ Варна. Ръководи занятия по учебните дисциплини „Основи на образната диагностика – I, II и III част и Учебна практика от I до V част. Докторантката има 2 научни публикации и един научноизследователски проект *във връзка с дисертацията*, използва английски, и руски език.

Характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд, разработен от *Елка Костова* е в обем от 178 страници, със стандартната за професионалното направление структура и включва: въведение, първа глава „Литературен обзор“; втора глава „Цел, задачи, методика и организация на проучването“; трета глава „Резултати от собствени проучвания“; четвърта глава „Практически подходи“; заключение, изводи, препоръки и предложения, приноси; заключение, използвана литература и приложения. Съдържанието отговаря на темата и отразява резултатите на направените изследвания от докторантката. Библиографската справка съдържа 232 заглавия, от които 36 на кирилица, 196 на латиница.

Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи.

Актуалността на темата на дисертационния труд на Елка Данчева Костова, озаглавен „Съвременни компетенции на рентгеновия лаборант при работа с дигитална дентална образна диагностика“, се определя от редица ключови фактори, като бързото технологично развитие в медицината, динамика в ролите и отговорностите, и необходимост от формирането на допълнителни специфични умения за работа със специализиран софтуер и дигитална апаратура на рентгеновите лаборанти.

Акцентът е поставен върху необходимостта от баланс между бързо навлизащите иновации в денталната практика и подготвеността на кадрите, които работят с тях, с цел повишаване на диагностичната точност и безопасност на пациентите.

Литературен обзор

В литературния обзор проблема е разгледан задълбочено и притежава добра познавателна стойност. В структурно отношение обзорът е разработен в четири раздела и разглежда различни аспекти на изследвания проблем.

Първата част е посветена на „*Исторически преглед на възникването и развитието на денталната образна диагностика*“. Подробно е представен преходът от аналогови към цифрови изображения и влиянието на цифровизацията и изкуствения интелект върху денталната образна диагностика.

Във втората и третата част от литературния обзор очертават съвременните методи, техники и технологии в денталната образна диагностика и дентални рентгенови уредби – интраорални и екстраорални техники, както и други образни методи за изследване на лицево-челюстна област.

Четвъртата част представя същността и нормативната рамка на професията. Специално внимание е отделено на различните компетенции, които професията изисква – технически и медицински, етичини и комуникационни, както и законова компетантност. Авторката очертава необходимостта от включване на допълнителни практически модули и симулационни технологии в обучението, за да отговори на нуждите на клиничната практика при работа с дигитална апаратура.

Литературният обзор и библиографската справка издават широка информираност на докторантката по разглежданата тема.

Методология и организация на проучването

Методологията на научното изследване е описана подробно и коректно, като поставена цел е да се направи задълбочен анализ на съвременните компетенции на рентгеновите лаборанти в сферата на денталната диагностика, и да се очертаят пътищата за тяхното разширяване чрез дигитализация и изкуствен интелект.

За постигането на целта са поставени седем основни задачи и три изследователски хипотези. Методиката е подробно представена. В проучването са включени 317 лица разпределени в пет групи.

- **Първа група** – Преподаватели, водещи специалните учебни дисциплини по спец. „Рентгенов лаборант“ (n=24);
- **Втора група** – студенти от специалност „Рентгенов лаборант“ (n=127);
- **Трета група** – Практикуващи професията „Рентгенов лаборант“ (n=113);
- **Четвърта група** - Потребители на здравни кадри от спец. „Рентгенов лаборант“ (n= 46);
- **Пета група** - Експерти от направления „Радиология” и „Дентална медицина“ – (n=7).

Етапите на проучването са описани подробно и представени в табличен вид. Разработени са четири вида анонимни анкетни карти и един въпросник за провеждане на полуструктурирано интервю съдържащо отворени и затворени въпроси. Проучването е проведено след получено разрешение от Комисията по етика на научните изследвания при Медицински университет – Варна. Всички участници в изследването са подписали информирано съгласие.

Изследователските методи в проучването - документален, социологичен и статистически методи са адекватно приложени. За статистическото представяне на резултатите са използвани вариационен анализ, непараметрични тестове, данните са графично онагледени чрез таблици, стълбовидни и секторни диаграми, реализирани в MS Excel. Съдържанието на проведените полуструктурирани интервюта е анализирано чрез тематичен подход с помощта на софтуера QDA Miner Lite. Данните от анкетните проучвания са кодирани, въведени в Microsoft Excel, а за нуждите на обобщаването и статистическия анализ е използван статистическия софтуерен продукт SPSS за Windows, версия 26.0.

Трета глава от дисертационния труд представя получените резултатите от собственото проучване, като разкрива реалното състояние на проблема в практиката. Изложените резултати са логически оформени и структурирани. Направен е задълбочен анализ на данните от анкетните проучвания и въпросника на общо 317 лица.

На базата на проведеното полуструктурирано интервю с експертите, като основна препоръка е очертана въвеждането на СИД като форма на допълнително обучение, с ясно изразена практическа насоченост.

В четвърта глава на дисертационния труда ас. Костова представя практически подходи за развитие на професионални умения и компетенции на студентите от специалност „Рентгенов лаборант“, които да са в съответствие с динамичната и бързоразвиваща се област на образната диагностика. Разработената свободноизбираема дисциплина „Дигитална дентална образна диагностика“ и създадената електронна библиотека с анонимизирани клинични образи, представляват иновативен и практико-приложен отговор на изискванията за модернизирани на обучението.

На базата на проучените литературни източници и резултатите от собственото проучване, асистент Елка Костова е направила шест предложения. Особено добро впечатление правят очертаните 3 приноси с теоретично-познавателно значение и 3 с практико-приложен характер.

Авторефератът отразява в синтез дисертационният труд, съдържа основната информация и дава пълна представа върху неговите цели и задачи, постигнати резултати, направени изводи и приноси с научен характер. Онагледен е богато с таблици и фигури.

На базата на извършените проучвания докторантката подготвя своя научен труд, както и две публикации, от които в първата е единствен автор, а във втората е първи автор. Представен е и проект свързан с темата на дисертацията, което доказва личното ѝ участие в проведените изследвания, получените резултати и приноси.

В обобщение, считам че дисертационният труд на тема „Съвременни компетенции на рентгеновия лаборант при работа с дигитална дентална образна диагностика“ е задълбочено и в достатъчен обем изследване, в което докторантката е анализирала в детайли проблемът.

Трудът отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав на МУ – Варна за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, което ми дава основание да дам своя ПОЛОЖИТЕЛЕН ВОТ и да препоръчам на уважаемото Научно Жури да присъди на ас. Елка Данчева Костова образователна и научна степен "доктор" в област на виеше образование: 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4. Обществено здраве и научна специалност: Управление на здравните грижи.

14.04.2026г.
гр. Стара Загора

Член на Научно жури:
(доц. Павлина Пенкова Тенева, д.оз)

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679